

19 Σχεδιασμός και κατάρτιση ελληνογερμανικού γλωσσάριου για ακαδημαϊκές ιστοσελίδες: Η περίπτωση του Τ.Ξ.Γ.Μ.Δ.

**Ελένη Αδάμ, Βικτώρια Βαλσαμή, Χρήστος Γιαννούτσος,
Δημήτριος Μπουμπάρης**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι ιστοσελίδες των ελληνικών Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ) στοχεύουν στην ενημέρωση των τωρινών και μελλοντικών Ελλήνων φοιτητών, καθώς και των φοιτητών από το εξωτερικό οι οποίοι επιθυμούν να σπουδάσουν σε ελληνικό πανεπιστήμιο, αξιοποιώντας π.χ. προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ERASMUS). Γι' αυτόν τον λόγο, τίθεται η ανάγκη για μετάφρασή τους σε περισσότερες γλώσσες, ειδικά σε τμήματα όπου το γνωστικό αντικείμενο άπτεται σε γλώσσες πέραν της αγγλικής. Έτσι, στο πλαίσιο της πτυχιακής εργασίας στο Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας (ΤΞΓΜΔ) του Ιονίου Πανεπιστημίου, αναλάβαμε τη μετάφραση της ιστοσελίδας του ΤΞΓΜΔ προς τα Γερμανικά. Επιπρόσθετα, σχεδιάσαμε και καταρτίσαμε ελληνογερμανικό γλωσσάρι ακαδημαϊκών όρων. Με τη βοήθεια των παράλληλων κειμένων που χρησιμοποιήθηκαν ως πηγή για την ανάκτηση του ορολογικού υλικού, καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως υφίστανται διαφορές πραγματολογικού, πολιτισμικού και διαγλωσσικού χαρακτήρα μεταξύ της ελληνικής και γερμανικής ορολογίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, γεγονός που δικαιολογεί και τη διαφορά στις αποδόσεις των όρων που παρουσιάζουμε σε αυτήν την εργασία.

Designing and Compiling a Greek-German Glossary for Academic Websites: The Case of D.F.L.T.I.

**Eleni Adam, Viktoria Valsami, Christos Yannoutsos,
Dimitris Boumparis**

ABSTRACT

The websites of Higher Education Institutions in Greece (AEI) aim not only to inform the current and future students but also those who come from abroad and wish to study at a university in Greece, making the most out of Programmes, such as ERASMUS offered by the European Union. For this reason, there is a need for these websites to be translated into more languages, especially those of Departments with a dimension beyond the English language. So, we set to translate the website of the Ionian University's Department for Foreign Languages, Translation & Interpreting (DFLTI) into German in our dissertation. In addition to this, we designed and compiled a Greek-German glossary of academic terms. With the help of parallel texts used as source for obtaining the terminology material, we conclude that differences of pragmatic, cultural, and linguistic nature are to be found between the Greek and the German academic terminology. This is the reason why we focused on these differences when we compiled and translated the glossary.

0 Εισαγωγή

Όπως αναφέρει και ο Costales, οι ισχυρές επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης και της εξέλιξης των νέων τεχνολογιών έχουν επηρεάσει σαφώς τον τρόπο επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων στον 21ο αιώνα. Σήμερα ζούμε σε έναν «μικρότερο» κόσμο στον οποίο η αναπόφευκτη δύναμη της παγκοσμιοποίησης έχει οδηγήσει στη δημιουργία ενός πιο ομοιογενούς και ομοιόμορφου «παγκόσμιου χωριού» (global village) όπου το περιεχόμενο, οι πόροι και τα υλικά μοιράζονται και διατίθενται διαδικτυακά στο διεθνές κοινό. Μολονότι από πολλές απόψεις μπορεί να παρατηρηθεί μια σαφής τάση τυποποίησης (standardization tendency), εξακολουθούν να υπάρχουν σημάδια κοινωνικής, πολιτιστικής και οικονομικής διαφοροποίησης μεταξύ διαφορετικών εθνών (nations) και επικρατειών (territories), αντανακλώντας την ετερογένεια και την πολυπολιτισμικότητα (diversity) του περιβάλλοντός μας (FERNANDEZ COSTALES 2011: 21) [ΜΤΣ].

Αναμφισβήτητα, η παγκοσμιοποίηση υποστηρίχθηκε σε μεγάλο βαθμό από την εξέλιξη νέων τεχνολογιών που επέτρεψαν τη δημιουργία εργαλείων επικοινωνίας (communication tools) σε πραγματικό χρόνο. Από αυτή την άποψη, η Κοινωνία της Πληροφορίας (Information Society) βασίστηκε στις επικοινωνιακές, πληροφοριακές και προωθητικές αξίες του διαδικτύου (Internet), ενός καναλιού επικοινωνίας που συνέβαλε σε αυτό που ο RITZER όρισε ως «ΜακΝτοναλντίαση (McDonaldisation) του κόσμου» (RITZER 2010: 1). Στην πραγματικότητα, το διαδίκτυο έχει προσφέρει σε εκατομμύρια χρήστες άμεση και (συνήθως) ελεύθερη πρόσβαση σε πληροφορίες από οποιοδήποτε μέρος του κόσμου (CRONIN 2003: 43· SCHÄFFNER 2000: 1).

Αφετέρου, η μετάφραση ιστότοπων σε γλώσσες διαφορετικές από την αγγλική και ο σχεδιασμός πολύγλωσσων ιστότοπων πρέπει να αποτελεί ένα ζήτημα με στόχο τη μείωση του ψηφιακού χάσματος και τη μέγιστη δυνατή πρόσβαση του κοινού σε πληροφορίες (FERNÁNDEZ COSTALES 2011: 22).¹ Πράγματι, η προσβασιμότητα (accessibility) και η χρησιμότητα (usability) βρίσκονται στην ατζέντα ιδρυμάτων, όπως η Κοινοπραξία του Παγκόσμιου Ιστού (W3C: World Wide Web Consortium). Παρομοίως, η πολυγλωσσία βρίσκεται στο επίκεντρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως μέσο διατήρησης της πολυπολιτισμικής ουσίας της γηραιάς ηπείρου και ως μέσο εγγύησης του δικαιώματος των Ευρωπαίων πολιτών να διαβάζουν ψηφιακές πληροφορίες (information) στη δική τους γλώσσα:

---

¹ Η παγκοσμιοποίηση των ιστοσελίδων έχει ήδη μελετηθεί από διάφορους μελετητές (π.χ. CORTE 2002· FERNANDEZ COSTALES 2008· JIMENEZ CRESPO 2008· PYM 2010· SINGH & PEREIRA 2005· YUNKER 2002).

Η γλώσσα αποτελεί ένα αναπόσπαστο κομμάτι της ταυτότητάς μας και είναι η πιο άμεση έκφραση του πολιτισμού. Η γλωσσική ποικιλομορφία (linguistic diversity) αποτελεί ένα ζωτικό γεγονός στην Ευρώπη. Σε μια Ευρωπαϊκή Ένωση, της οποίας η ίδρυση βασίζεται στην «ενότητα στην πολυπολιτισμικότητα (unity in diversity)», η ικανότητα επικοινωνίας σε διάφορες γλώσσες είναι απαραίτητη για τα άτομα, τις οργανώσεις και τις επιχειρήσεις. Δεσμευόμαστε για τη διατήρηση και την προώθηση αυτού του βασικού χαρακτηριστικού του ευρωπαϊκού έργου (EUROPEAN COMMUNITIES 2008: 1) [ΜτΣ].

Εάν εξετάσουμε τη σύγχρονη αγορά ως προς τις συνθήκες που την διέπουν και τα προϊόντα που επιχειρεί να προβάλλει, συνειδητοποιούμε πως υφίσταται μια «ειδική γλώσσα» στην παγκόσμια κοινωνία, η οποία είναι γεμάτη πολιτισμικά στοιχεία. Καταλαβαίνουμε λοιπόν, πως η αντίληψη που επικρατεί στο ευρύ κοινό και θέλει τη μετάφραση της ειδικής γλώσσας να μη διαθέτει πολιτισμικά στοιχεία είναι στη πραγματικότητα εσφαλμένη. Οπότε, η εντοπιποίηση², δηλαδή η «προσαρμογή ενός ολόκληρου προϊόντος στη γλώσσα, τις συνήθειες και τον πολιτισμό της τοπικής αγοράς» (CARTER 1991: 3) είναι αναγκαία στη σημερινή κοινωνία όσο ποτέ άλλοτε. Η εντοπιποίηση στην περίπτωση του Τ.Ξ.Γ.Μ.Δ. οδήγησε στην ανάγκη δημιουργίας ενός ελληνογερμανικού γλωσσαρίου ακαδημαϊκών όρων, το οποίο θέτει επί τάπητος πραγματολογικά, πολιτισμικά και γλωσσικά προβλήματα, τα οποία θα αναλύσουμε διεξοδικά στην επόμενη ενότητα με παράλληλη χρήση παραδειγμάτων.

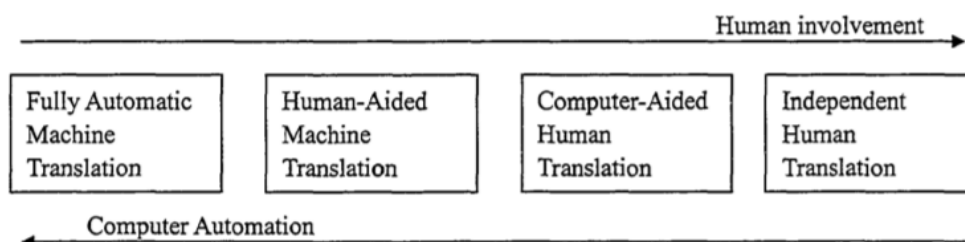
1 Η μετάφραση ως αλληλεπίδραση και η δημιουργία των CAT tools

Όπως σε όλους τους τομείς, έτσι και στη μετάφραση, η ευρεία χρήση νέων τεχνολογιών έχει παίξει καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξή της. Η εικόνα του μοναχικού μεταφραστή καθιστού μπροστά στη γραφομηχανή ή, ακόμα, πάνω από το τετράδιο κρατώντας στυλό, και να τον περιτριγυρίζουν τα πολυσέλιδα λεξικά ανήκει πια στο παρελθόν. Σήμερα, μεγάλα μεταφραστικά γραφεία συντονίζουν μεταφραστές διασκορπισμένους σε διάφορες χώρες του κόσμου και διαχειρίζονται μεγάλου όγκου πρότζεκτ, στα οποία εμπλέκονται πολλές γλώσσες με συνήθως στενά χρονικά περιθώρια. Αυτό κατέστη δυνατό χάρη στα μεταφραστικά εργαλεία που με τα χρόνια σταδιακά κατακτήσαμε.

² Η Παριανού εισάγει τον όρο «εντοπιποίηση» και τον ορίζει ως «η προσαρμογή ενός προϊόντος ή μιας παροχής υπηρεσιών και της τεκμηρίωσής τους σε μια συγκεκριμένη ξένη γλώσσα με σκοπό την προβολή και πώλησή τους» (βλ. SCHMITT, 1999). Η Παριανού αναφέρει χαρακτηριστικά πως: «[...] ο όρος «τεκμηρίωση» περιλαμβάνει κάθε είδος πληροφορίας, όπως οδηγίες χρήσης, οδηγίες συναρμολόγησης, εγχειρίδια λογισμικού και hardware, τεχνικές περιγραφές προϊόντων, περιγραφές μηχανημάτων, ετικέτες συσκευασιών, πληροφορίες για χρήστες, βιομηχανικά μηχανήματα και ολόκληρες εγκαταστάσεις παραγωγής. Όλα αυτά τα είδη τεκμηρίωσης απευθύνονται είτε σε ειδικούς είτε σε απλούς χρήστες συσκευών, μηχανημάτων κτλ.» (ΠΑΡΙΑΝΟΥ 2004: 385).

Δεν θα κάνουμε αναδρομές στο παρελθόν – θα μείνουμε στην ουσία του πράγματος: η μετάφραση είναι αλληλεπίδραση μεταξύ ανθρώπου και υπολογιστή (HCI: Human-Computer Interaction) (O'BRIEN 2012: 102). Για την ίδια, η αλληλεπίδραση αυτή έγκειται στην ύπαρξη ποικίλων επιπέδων επαναληψιμότητας, σε σημείο που η χρήση μεταφραστικών εργαλείων καθίσταται αναγκαία. Ας το πάμε κι ένα βήμα παραπέρα: η αλληλεπίδραση αυτή συναντάται και κατά τη μεταφραστική διαδικασία, αφού ο μεταφραστής βασίζεται αδιαμφισβήτητα στο διαδίκτυο (π.χ. για να βρει και να αξιολογήσει τις διάφορες αποδόσεις της ορολογίας).

Διαρκώς, από αρχαιότατων χρόνων, ψάχνουμε, ως είδος, εργαλεία που μας βοηθούν να γίνουμε πιο γρήγοροι, πιο αποδοτικοί. Σύμφωνα με τον HAICHEN, θα μπορούσαμε να συμπυκνώσουμε τα εργαλεία στον όρο *τεχνολογία της μετάφρασης* (translation technology) (2005: 1). Τη διακρίνει σε τέσσερα στάδια, ανάλογα με το κατά πόσο η μηχανή δρα αυτοματοποιημένα. Στον παρακάτω πίνακα τα στάδια αυτά παρουσιάζονται ως εξής:

Η μετάφραση της ιστοσελίδας του Τ.Ξ.Γ.Μ.Δ. εντάσσεται στο τρίτο από τα αριστερά στάδια, καθώς το έργο μας υποβοηθήθηκε από το μεταφραστικό εργαλείο, χωρίς, ωστόσο, να καταφύγουμε σε αυτόματη/μηχανική μετάφραση.

Πέραν από την ανάγκη για ταχύτερη μετάφραση, ταυτόχρονα, θα πρέπει να διατηρούμε υψηλή και την ποιότητα. Ταχύτητα, λοιπόν, και ποιότητα είναι οι δύο βασικές κινητήριες δυνάμεις που ώθησαν στην ανάπτυξη των μεταφραστικών εργαλείων. Σύμφωνα με τον HAICHEN (2005: 1), είναι δύσκολο να δώσουμε σαφή ορισμό που να καλύπτει όλες τις εκφάνσεις της μετάφρασης. Αν, όμως, το δούμε από λειτουργική σκοπιά, τότε ως ποιότητα της μετάφρασης ορίζουμε την επιτυχημένη μετάδοση του μηνύματος που διαπερνά τον σκοπό της μετάφρασης. Ακόμα κι έτσι, ο ορισμός παραμένει γενικός, αλλά αντικατοπτρίζει πλήρως την περίπτωση των πληροφοριακών κειμένων, όπως είναι η ιστοσελίδα που μεταφράσαμε.

2 Τα CAT tools και η διαχείριση της ορολογίας

Τα μεταφραστικά εργαλεία παρέχουν πλήθος λειτουργιών, συνήθως συμπληρωματικών μεταξύ τους. Με τα λόγια του ΡΥΜ (2011: 1):

[...] νέες τεχνολογίες, όπως οι μεταφραστικές μνήμες, η μηχανική μετάφραση βασισμένη σε δεδομένα και τα συστήματα συνεργατικής διαχείρισης μεταφραστικών έργων, όχι είναι απλώς επιπρόσθετα εργαλεία, αλλά μεταβάλλουν την ίδια τη φύση του μεταφραστικού επαγγέλματος.

Όσοι διαβάζουν το κείμενό μας αυτή τη στιγμή είναι εξοικειωμένοι λίγο πολύ με τα εργαλεία, ωστόσο ας τα δούμε συνοπτικά:

- **Μεταφραστικές μνήμες:** βάσεις δεδομένων που περιέχουν πρωτότυπο και μεταφρασμένο κείμενο χωρισμένο σε αποσπάσματα ανά τμήματα (segments) και το οποίο εμφανίζουν, όταν ο μεταφραστής έρθει αντιμέτωπος με τουλάχιστον κατά ένα συγκεκριμένο ποσοστό ίδιο κείμενο.
- **Διαχείριση ορολογίας:** συστήματα ψηφιακών γλωσσαρίων, δηλαδή πίνακες με όρους σε τουλάχιστον δύο γλώσσες, ιδανικά χωρισμένοι ανά θεματολογία (λ.χ. ιατρική, χημεία, ιστορία). Κατά τη μεταφραστική διαδικασία, όταν το εργαλείο έρχεται αντιμέτωπο με κάποια λέξη του πρωτοτύπου που περιέχεται σε αυτά, μας ειδοποιεί, εμφανίζοντας την απόδοση του όρου στη γλώσσα αφίξεως, εξοικονομώντας, έτσι, χρόνο όχι μόνο κατά την αναζήτησή του αλλά και κατά την πληκτρολόγηση.

3 Διαχείριση της ορολογίας ακαδημαϊκών ιστοσελίδων

Όπως μαρτυρά και το θέμα της ανακοίνωσής μας, θα επικεντρωθούμε στη διαχείριση ορολογίας και πώς σχεδιάσαμε και καταστήσαμε το γλωσσάρι που συμπεριλάβαμε στην πτυχιακή μας εργασία και συγκεκριμένα στα μεταφραστικά προβλήματα που προέκυψαν μέσα από τη μεταφραστική διαδικασία. Πέρα από όλα αυτά, κρίνεται αναγκαίο να αναλύσουμε το κείμενο αφετηρίας ως προς τους κειμενικούς του τύπους, διότι βάσει αυτών επιλέξαμε τους όρους που εντάχθηκαν τελικά στο γλωσσάρι μας. Η REISS διατυπώνει τη θεωρία των κειμενικών τύπων, σύμφωνα με την οποία η τυπολογία των κειμένων βοηθά τον μεταφραστή να ιεραρχήσει τα επίπεδα της ισοδυναμίας που πρέπει να υιοθετήσει στο πλαίσιο ενός συγκεκριμένου μεταφραστικού σκοπού (1984: 156). Στους κειμενικούς τύπους περιέχονται οι τρεις κυρίαρχες επικοινωνιακές λειτουργίες: πληροφοριακή, εκφραστική και κλητική. Πιο συγκεκριμένα:

- Τα πληροφοριακά κείμενα αποσκοπούν στην πληροφόρηση του αναγνώστη σχετικά με αντικείμενα και φαινόμενα του πραγματικού κόσμου. Βάσει αυτής της

λειτουργίας γίνεται η επιλογή τόσο των γλωσσικών όσο και των υφολογικών τύπων. Ο μεταφραστής «καλείται να αποδώσει το περιεχόμενο του κειμένου αφητηρίας με τρόπο σωστό και ολοκληρωμένο, με καθοδηγητή, βέβαια, τις κυρίαρχες νόρμες της γλώσσας και του πολιτισμού αφίξεως» (NORD 2014: 91). Στην ίδια επικοινωνιακή λειτουργία, η REISS, σε μεταγενέστερη περιγραφή της τυπολογίας της, εντάσσει και την «καθαρά φατική επικοινωνία, στην οποία η πραγματική πληροφοριακή αξία είναι μηδενική και το μήνυμα είναι η ίδια η επικοινωνιακή διαδικασία» (1989: 108). Το κείμενο αφητηρίας της ιστοσελίδας του Τ.Ξ.Γ.Μ.Δ. εντάσσεται σε αυτή την κατηγορία, καθώς παρέχει ουσιώδεις πληροφορίες για τη φοίτηση πρωτίστως ενός ελληνόφωνου φοιτητή και δευτερευόντως για τη φοίτηση ενός γερμανόφωνου φοιτητή ως επί το πλείστον μέσω του προγράμματος Erasmus. Χαρακτηριστική περίπτωση όρων που καθιστούν πληροφοριακό το κείμενο είναι οι τίτλοι των μαθημάτων για τους φοιτητές του προγράμματος Erasmus, διότι οι φοιτητές που θα έρθουν για ένα ή δύο εξάμηνα στο Τ.Ξ.Γ.Μ.Δ. θα παρακολουθήσουν μαθήματα που προσφέρει το Τμήμα στην προκειμένη περίπτωση. Ένας όρος που έχει ενταχθεί στο γλωσσάρι και αφορά την κατεύθυνση της μετάφρασης είναι π.χ. *Μετάφραση Γερμανικά-Ελληνικά I = Übersetzen Deutsch-Griechisch I*³.

³ Η Σχολή Επιστήμης της Μετάφρασης, Γλωσσολογίας και Πολιτισμολογίας (Fachbereich Translations-, Sprach- und Kulturwissenschaft) του Πανεπιστημίου του Μάιντς (Johannes Gutenberg-Universität Mainz) προσφέρει μαθήματα μετάφρασης από και προς την ελληνική γλώσσα σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο. Στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών το αντίστοιχο μάθημα Μετάφραση Γερμανικά-Ελληνικά I ορίζεται ως Ü Übersetzen DE-GR 1 (<https://www.neugriechisch.fb06.uni-mainz.de/files/2014/06/ba-neugriechisch-module.pdf>). Στην περίπτωση του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών του Τ.Ξ.Γ.Μ.Δ., αντικαθίσταται το νούμερο 1 από το λατινικό νούμερο I, διατηρείται το Übersetzen (=Μετάφραση) δίχως την ανεξάρτητη χρήση του κεφαλαίου γράμματος Ü (Übung, die = άσκηση, η) και γράφονται ολογράφως η γλώσσα αφητηρίας και γλώσσα αφίξεως που αποτελούν το γλωσσικό ζεύγος του μαθήματος (Deutsch-Griechisch). Σε αυτό το σημείο, θα προβούμε στην εξής παρέμβαση: Το μάθημα με τίτλο «Ü Übersetzen DE-GR 1» είναι λάθος ως τίτλος, διότι ο διεθνοποιημένος κωδικός της ελληνικής γλώσσας είναι το EL και όχι το GR. Χαρακτηριστικό παράδειγμα πιστοποίησης του διεθνοποιημένου κωδικού της ελληνικής γλώσσας ως EL είναι το IATE, το διαθεσμικό σύστημα βάσεων δεδομένων ορολογίας που εξυπηρετεί τη συλλογή, διανομή και κοινή διαχείριση ειδικής ορολογίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (<http://www.syzefxis.gov.gr/node/133>). Εδώ μπορεί να προστεθεί η ακαδημαϊκή γερμανική παράδοση, δηλ. το GR παραδοσιακά ήταν το σύμβολο για την Ελλάδα και τα Ελληνικά, ακόμα και πριν την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΕ. Επιπλέον, βασική αρχή των Τμημάτων Μετάφρασης αποτελεί «η βαθεία κατανόηση του γνωσιοθεωρητικού κειμενικού περιβάλλοντος, έτσι ώστε να αποφεύγεται η βάνουση μεταγλώττιση και να αρθρώνεται ο κομψός μεταφραστικός λόγος που διαθέτει ήδη κοινωνιαν επιστήμης (ΚΕΝΤΡΩΤΗΣ 1996: 17). Οπότε η χρήση του Ü είναι εσφαλμένη, καθώς αναιρείται η θεωρητική προσέγγιση της Επιστήμης της Μετάφρασης και προσεγγίζεται μόνο το πρακτικό μέρος της. Επομένως, ο ορθότερος τίτλος του μαθήματος στο Πανεπιστήμιο του Mainz είναι Übersetzen DE-EL 1.

- Τα εκφραστικά κείμενα θέτουν σε δεύτερη μοίρα –αλλά χωρίς να παραγκωνίζουν– τον πληροφοριακό χαρακτήρα, δίνοντας έμφαση στον αισθητικό παράγοντα. Σύμφωνα με τη NORD, «η άσκηση, δηλαδή, αισθητικής επίδρασης στον αναγνώστη έρχεται στο προσκήνιο και γίνεται το κύριο μέλημα τόσο του συγγραφέα όσο και, κατ' επέκταση, του μεταφραστή» (2014: 92). Χωρίς, ωστόσο, να είναι απαραίτητο ότι το κείμενο αφετηρίας ανήκει στην ίδια κατηγορία με το κείμενο αφίξεως, οι υφολογικές κατά τη μεταφραστική διαδικασία επιλογές κατευθύνονται από τις αντίστοιχες επιλογές του κειμένου αφετηρίας. Στην προκειμένη περίπτωση, είναι αδύνατον να εντάξουμε το κείμενο σε αυτή την κατηγορία αφού στόχος της ιστοσελίδας είναι η ενημέρωση την οποία επιτυγχάνει μέσω της χρήσης κυριολεκτικού και όχι μεταφορικού λόγου. Οπότε, δεν υπάρχουν όροι στο γλωσσάρι που να εντάχθηκαν στα πλαίσια της εκφραστικότητας των κειμένων από ακαδημαϊκές ιστοσελίδες.
- Τα προτρεπτικά κείμενα, τέλος, υποτάσσουν όχι μόνο τη μορφή αλλά και το περιεχόμενό τους στο εξωγλωσσικό αποτέλεσμα στο οποίο αποσκοπεί το κείμενο. Στην περίπτωση αυτή, σύμφωνα με τη NORD (2014: 92):

τα πάντα είναι σχετικά: η πρόκληση της ίδιας –στο πλαίσιο του δυνατού– αντίδρασης από το κοινό είναι αυτή που υπαγορεύει τον τρόπο μετάφρασης, σε σημείο μάλιστα που ενδέχεται να κριθεί αναγκαία η αλλαγή του περιεχομένου ή των υφολογικών χαρακτηριστικών του κειμένου αφετηρίας.

Σε αυτήν την κατηγορία βρίσκεται ένας από τους πρωταρχικούς λόγους που θεωρήσαμε αναγκαίο να μεταφραστεί η ιστοσελίδα του Τ.Ξ.Γ.Μ.Δ. προς τα Γερμανικά και να γίνει ταυτόχρονα μια μερική εντοπιοποίησης της. Στην ελληνική έκδοση της ιστοσελίδας, οι παρεχόμενες πληροφορίες αφορούν αποκλειστικά και μόνο τους εγχώριους φοιτητές του Τμήματος, δηλαδή όσους φεύγουν για σπουδές σε πανεπιστήμια του εξωτερικού. Ως εκ τούτου, κρίνουμε συνετό να παραλειφθούν όλες οι πληροφορίες αυτές και να γραφτεί εξ αρχής στη γερμανική γλώσσα. Δεν έχει κανένα όφελος να παραθέτουμε στους φοιτητές της αλλοδαπής περιττές πληροφορίες αλλά τις απαραίτητες, αυτές δηλαδή που πρέπει να γνωρίζει όταν έρθει στο Τμήμα για μέρος των σπουδών του. Στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας μας, μεταφράσαμε αυτή την ενότητα από τα Ελληνικά προς τα Γερμανικά, συμβουλευόμενοι την αγγλική μετάφραση. Άλλωστε, όπως αναφέρει και η Παριανού σχετικά με τη μετάφραση τεχνικών κειμένων (PARIANOU, 2016: 154):

Χαρακτηριστικά, κοιτάζοντας την Ιστορία της Μετάφρασης, η Ευρώπη ήταν εκείνη που δημιούργησε για πρώτη φορά τη Θεωρία της Μετάφρασης. Ωστόσο, πρέπει να δοθεί προσοχή και στο ότι, στον τομέα της μετάφρασης, η μεταφραστική σχέση ανάμεσα στις μεγάλες γλώσσες (μεταξύ άλλων τα Αγγλικά και τα Γερμανικά) και στις μικρές (τα Ελληνικά, μεταξύ άλλων) υφίσταται στον ίδιο βαθμό. Αυτός ήταν και ο στόχος της σύγχρονης Επιστήμης της Μετάφρασης [ΜτΣ].

Ωστόσο, επειδή το γλωσσάρι είναι ελληνογερμανικό εντάξαμε όρους που να αφορούν τη θεματολογία του προγράμματος Erasmus. Χαρακτηριστικό παραδείγματα αποτελεί ο όρος:

Συντονιστής/Συντονίστρια Erasmus = ERASMUS-Koordinator(in)

Ο όρος αυτός επιβάλλεται να συμπεριληφθεί στο γλωσσάρι, διότι όλα τα Τμήματα στα πλαίσια του προγράμματος Erasmus διαθέτουν συντονιστή, ο οποίος είναι υπεύθυνος τόσο για του εξερχόμενους όσο και για τους εισερχόμενους φοιτητές και για αυτόν τον λόγο η μεταφραστική του απόδοση κρίνεται εκ των ων ουκ άνευ.

4 Μεταφραστικά προβλήματα κατά την απόδοση της ορολογίας και τρόποι αντιμετώπισής τους

Βέβαια, το ζήτημα στην κατάρτιση ενός γλωσσαρίου δεν είναι μόνο η άντληση ορολογίας, αλλά και η ακριβής και επιστημονική αιτιολόγηση της απόδοσης των όρων. Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας, θα προβούμε σε παραδείγματα απόδοσης της ορολογίας και τα προβλήματα που αντιμετωπίσαμε στη μετάφραση τους βάσει της θεωρίας του λειτουργισμού. Προτού αναλύσουμε τα μεταφραστικά προβλήματα, ας ρίξουμε πρώτα μια ματιά στη λειτουργική κατηγοριοποίηση των μεταφραστικών προβλημάτων. Σύμφωνα με τη NORÐ, λοιπόν, τα μεταφραστικά προβλήματα του εκάστοτε κειμένου διακρίνονται σε πραγματολογικά, πολιτισμικά, γλωσσικά ή ιδιάζοντα προβλήματα (2014: 145).

Τα πραγματολογικά μεταφραστικά προβλήματα «ανακύπτουν από τις διαφορές των περιστάσεων αυτών και μπορούν να εντοπιστούν με τη σύγκριση των εξωκειμενικών παραγόντων (πομπός, δέκτης, μέσο, χρόνος, χώρος, κίνητρο, κειμενική λειτουργία)» (2014: 148). Παράδειγμα πραγματολογικού μεταφραστικού προβλήματος είναι η απόδοση της ιστοσελίδας του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας προς τα Γερμανικά. Συγκεκριμένα, το πρόβλημα που γεννάται κατά τη μεταφραστική διαδικασία είναι πώς θα αποδοθεί εν τέλει ο όρος «Τμήμα». Στην Ελλάδα, υπάρχουν δύο ακόμη Τμήματα που έχουν την ιστοσελίδα τους στα Γερμανικά: (α) το Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και

Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ)⁴ και (β) το Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ)⁵. Επισκεπτόμενοι τις ιστοσελίδες τους αντίστοιχα, παρατηρούμε τις εξής αποδόσεις προς τα Γερμανικά:

Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας (ΕΚΠΑ) = *Fachbereich für deutsche Sprache und Literatur*,

Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας (ΑΠΘ) = *Abteilung für Deutsche Sprache und Philologie*.

Οπότε το ζήτημα που τίθεται στην απόδοση του Τ.Ξ.Γ.Μ.Δ. είναι το εξής:

***Fachbereich für Fremdsprachen, Übersetzen und Dolmetschen* ή**

***Abteilung für Fremdsprachen, Übersetzen und Dolmetschen*.**

Στην προκειμένη περίπτωση, ο ορθότερος όρος είναι το *Abteilung*, διότι το *Fachbereich* έχει την έννοια της Σχολής⁶ και όχι του Τμήματος. Το Τμήμα, άλλωστε, αποτελεί υποσύνολο της Σχολής και στη γερμανική γλώσσα το *Abteilung* είναι υπώνυμο του *Fachbereich*⁷. Επομένως, το *Abteilung* θεωρείται η ορθότερη λύση. Άρα:

Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας = *Abteilung für Fremdsprachen, Übersetzen und Dolmetschen*.

Δεύτερη κατηγορία μεταφραστικών προβλημάτων είναι τα πολιτισμικά μεταφραστικά προβλήματα. «Τα πολιτισμικά μεταφραστικά προβλήματα απορρέουν από τις διαφορές στις νόρμες και τις συμβάσεις που διέπουν τη λεκτική και μη λεκτική συμπεριφορά στους δύο εμπλεκόμενους πολιτισμούς» (NORD 2014: 149). Χαρακτηριστικό πολιτισμικό παράδειγμα ανάμεσα στο ελληνικό και στο γερμανικό ακαδημαϊκό σύστημα είναι η περίπτωση απόδοσης των όρων ΕΤΕΠ⁸/ΕΕΔΙΠ⁹/ΕΕΠ¹⁰.

⁴ Μπορείτε να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του Τμήματος Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ στο <http://de.gs.uoa.gr/>.

⁵ Μπορείτε να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του Τμήματος Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΑΠΘ στο <http://www.del.auth.gr/de/>.

⁶ <https://el.pons.com/μετάφραση?q=Fachbereich&l=deel>.

⁷ « [...] eng verbunden mit der zum Fachbereich gehörenden Abteilung für Politikwissenschaft [...] » (=σθενά συνδεδεμένο με το Τμήμα Πολιτικών Επιστημών το οποίο ανήκει στη Σχολή). Βλ. <https://www.uni-koblenz-landau.de/de/landau/fb6>.

⁸ Τα μέλη του Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (ΕΤΕΠ) παρέχουν έργο υποδομής στην εν γένει λειτουργία των ΑΕΙ, προσφέροντας εξειδικευμένες τεχνικές εργαστηριακές υπηρεσίες για την αρτιότερη εκτέλεση του εκπαιδευτικού, ερευνητικού και εφαρμοσμένου έργου τους. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. https://www.uoa.gr/to_panepistimio/anthropino_dynamiko/etep/.

⁹ Ειδικό και Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό. Πηγή: <https://eedip.aegean.gr/>.

Στην ιστοσελίδα του Τμήματος Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΑΠΘ έχουμε την απόδοση του *ΕΕΠ* ως *Dozent/-in*¹¹(*ΕΕΠ*)¹². Ωστόσο, αυτή η απόδοση είναι λανθασμένη, διότι ο όρος *Dozent/-in* έχει την έννοια του/της διδάσκοντος/διδάσκουσας σε πανεπιστημιακό ίδρυμα, όμως αυτό δεν είναι απολύτως απαραίτητο στην περίπτωση του ΕΕΠ. Άλλωστε, βάσει νόμων:

Τα μέλη της κατηγορίας του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.) επιτελούν ειδικό εκπαιδευτικό-διδακτικό έργο στα Α.Ε.Ι. και ανατίθεται σε αυτά αυτοδύναμο διδακτικό έργο. Στην κατηγορία αυτή ανήκει το εκπαιδευτικό προσωπικό που διδάσκει ξένες γλώσσες ή την ελληνική γλώσσα ως ξένη, φυσική αγωγή, σχέδιο, καθώς επίσης καλές και εφαρμοσμένες τέχνες (Ν.4009/2011, άρθ.29 και Ν.4485/17 αρθ.83 παρ.4).¹³

Επομένως συμπεραίνουμε ότι πρέπει να αποδοθεί με διαφορετικό τρόπο όχι μόνο αυτός ο όρος αλλά και ο όροι *ΕΕΔΙΠ* και *ΕΤΕΠ*, προκειμένου να γίνουν απόλυτα κατανοητοί τον γερμανόφωνο αναγνώστη των κειμένων.

Επειδή, λοιπόν, στο γερμανικό ακαδημαϊκό σύστημα δεν συναντιούνται αυτοί οι όροι, πρέπει να βρούμε έναν όρο που να χαρακτηρίζει όλες τις παραπάνω περιπτώσεις προσωπικού. Στην προκειμένη περίπτωση επιλέγουμε να αποδώσουμε αυτούς τους όρους με ένα υπερώνυμο, μια συνήθη μεταφραστική τεχνική των επαγγελματιών μεταφραστών σύμφωνα με τη ΒΑΚΕΡ, η οποία αναφέρεται γενικότερα στους τρόπους επίλυσης του προβλήματος της έλλειψης ισοδυναμίας σε επίπεδο λεξιλογίου (1992: 26-43). Οπότε, στην προκειμένη περίπτωση, οι όροι *ΕΤΕΠ*, *ΕΕΔΙΠ* και *ΕΕΠ* θα αποδοθούν ως *Personal mit befristetem bzw. unbefristetem*¹⁴ *Arbeitsvertrag*¹⁵ (= Προσωπικό με σύμβαση εργασίας ορισμένου ή/και

---

¹⁰ Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. https://www.uoa.gr/to_panepistimio/anthropino_dynamiko/eep/.

¹¹ Ναι μεν ο όρος είναι ασαφής, αλλά ίσως χάριν συντομίας αναγράφεται ως *Dozent/-in*.

¹² Πηγή: <http://www.del.auth.gr/de/personal/lehr-verwaltungspersonal>.

¹³ Πηγή: https://www.uoa.gr/to_panepistimio/anthropino_dynamiko/eep/.

¹⁴ Μετά από ορισμένο χρονικό διάστημα υπάρχει η περίπτωση μονιμοποίησης. Πηγή: <https://www.poseedip.tuc.gr/el/nomoi-pd-egkyklloi/egkyklloi/>.

¹⁵ TzBfG (Gesetz über Teilzeitarbeit und befristete Arbeitsverträge = νόμος περί της μερικής απασχολήσεως και της εργασίας ορισμένου χρόνου). Για περισσότερες πληροφορίες στα Γερμανικά: <https://www.gesetze-im-internet.de/tzbfhg/BJNR196610000.html>.

αόριστου χρόνου), όρος που συναντάται και στην ελληνική νομοθεσία¹⁶.

Τρίτη και τελευταία κατηγορία είναι τα διαγλωσσικά προβλήματα. Διαγλωσσικά προβλήματα μπορούν, σύμφωνα με τη NORD, «να προκύψουν από δομικές διαφορές στο λεξιλόγιο, τη σύνταξη και τα υπερτεμαχιακά στοιχεία των δύο γλωσσών» (2014: 150). Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση των όρων *διοίκηση* και *διοικητικός*. Στην προκειμένη περίπτωση οι δύο λέξεις θα αποδοθούν με διαφορετικά λεξήματα προς τη γερμανική γλώσσα. Συγκεκριμένα, ο όρος *διοίκηση* θα αποδοθεί ως *Leitung (die)*¹⁷, διότι ορίζεται στο Λεξικό Νεοελληνικής Γλώσσας του Μπαμπινιώτη ως «η διεύθυνση, η διαχείριση, ο τρόπος με τον οποίο διοικείται (κάποιος/κάτι)». Από την άλλη, ο *διοικητικός* αποδίδεται ως *Verwaltungs-*¹⁸, διότι ορίζεται στο Λεξικό Νεοελληνικής Γλώσσας του Μπαμπινιώτη ως «αυτός που σχετίζεται με τον διοικητή ή τη διοίκηση¹⁹».

5 Συμπέρασμα

Κλείνοντας, λοιπόν, την παρούσα εργασία, επιθυμούμε και να καταθέσουμε μερικές από τις σκέψεις μας που προέκυψαν καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης αυτής της εργασίας. Ως επαγγελματίες μεταφραστές, οφείλουμε να αναζητούμε παράλληλα κείμενα ειδικά σε τεχνικά ζητήματα, όπως αυτά που συναντήσαμε στην παρούσα εργασία, διότι αρκετές φορές το κείμενο αφετηρίας δεν αρκεί για να παραχθεί το κείμενο αφίξεως. Χρειάζονται και παράλληλα κείμενα, τα οποία με τη σειρά τους δίνουν έγκυρες πληροφορίες στον μεταφραστή, τον ενημερώνουν επί του θέματος και τον βοηθούν να κατανοήσει το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το κείμενο. Εξάλλου, η παγκοσμιοποίηση επιφέρει την ανάγκη τυποποίησης των όρων σύμφωνα με διεθνή πρότυπα και την ανάπτυξη της ορολογίας σε παγκόσμιο επίπεδο (ΚΕΡΑΜΙΔΑΣ 2015: 17). Πέρα από την «απλή» γλωσσική μεταφορά από τη γλώσσα αφετηρίας στη γλώσσα υποδοχής, οι μεταφραστές και οι «εντοπιοποιητές» (localisers) αντιμετωπίζουν μια σειρά προκλήσεων, συμπεριλαμβανομένων των μη

¹⁶ Σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου υπάρχει όταν ο εργοδότης και ο εργαζόμενος έχουν συμφωνήσει από πριν τη διάρκεια της σχέσης εργασίας και με την πάροδο του προκαθορισμένου χρονικού σημείου η σύμβαση λήγει αυτόματα, χωρίς να απαιτείται καταγγελία ή προειδοποίηση για την επερχόμενη λήξη ή οποιαδήποτε άλλη ενέργεια από τα μέρη. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. <https://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2017/03/sumvaseis-orismenou-xronou1.pdf>.

¹⁷ Στην προκειμένη περίπτωση, το πρώτο συνώνυμο της λέξης *διοίκηση* είναι η *διεύθυνση*. Πηγή απόδοσης του λεξήματος «διεύθυνση» στη γερμανική γλώσσα: <https://el.pons.com/μετάφραση?q=Leitung&l=deel>.

¹⁸ Πηγή απόδοσης του λεξήματος *διοικητικός* στη γερμανική γλώσσα: <https://el.pons.com/μετάφραση?q=διοικητικός&l=deel>.

¹⁹ Στην προκειμένη περίπτωση, η πρώτη σημασία της λέξης *διοίκηση* στα Γερμανικά είναι *Verwaltung*. Πηγή: <https://el.pons.com/μετάφραση?q=διοίκηση&l=deel>.

λεκτικών, παραγλωσσικών, σημειωτικών, πολιτιστικών, τεχνικών και ακόμη και νομικών ζητημάτων (FERNANDEZ COSTALES 2011: 4), τις οποίες προκλήσεις κληθήκαμε να αντιμετωπίσουμε και εμείς στα πλαίσια της παρούσας εργασίας.

Βιβλιογραφία

- Κελάνδριας, Π. (2016). *Λειτουργική Διδακτική της Μετάφρασης*. Δίαυλος, Αθήνα.
- Κεντρωτής, Γ. (1996). *Θεωρία και πράξη της μετάφρασης*. Δίαυλος, Αθήνα.
- Κεραμίδας, Σ. (2015). *Ζητήματα Ορολογίας στην Τεχνική Μετάφραση*. Δίαυλος, Αθήνα.
- Baker, M. (2011). *In Other Words: A Coursebook on Translation* (2nd ed.) London & New York: Routledge.
- Carter, D. (1991). *Writing Localizable Software for the Macintosh*. Reading, Mass.
- Corte, N. (2000). Website Localisation and Internationalisation: A Case Study. Αντλήθηκε στις 29 Ιουνίου 2019 από <http://www.localisation.ie/resources/Awards/Theses/Theses.htm>.
- Cronin, M. (2003). *Translation and Globalisation*. London: Routledge.
- European Communities (2008). *Languages: Mobility Creates Opportunities. European Success Stories*. Luxembourg: Office for Official Publication of the European Communities.
- Fernández Costales, A. (2008). Translation 2.0. The Localisation of Institutional Websites under the Scope of Functionalist Approaches, στο De Crom; D. (ed.). *Translation and the (Trans)formation of Identities. Selected Papers of the CETRA Research Seminar in Translation Studies*. Katholieke Universiteit Leuven. Αντλήθηκε στις 29 Ιουνίου 2019 από <http://www.kuleuven.be/cetra/papers/papers.html>.
- Fernández Costales, A. (2011). Translating Minor Languages on University Websites, στο *mTm Journal*, Volume 3, 2011, σ. 21-40.
- Haichen, S. (2005). *Translation Technology and Translation Quality: The Use of Machine Translation and Computer-Assisted Translation and Its Implications for Translation Quality Control*. Edmonton: University of Alberta.
- Jiménez Crespo, M. (2008). *El proceso de localización web: estudio contrastivo de un corpus comparable del género sitio web corporativo*. Αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή στο Πανεπιστήμιο της Γρανάδας. Αντλήθηκε στις 29 Ιουνίου 2019 από <http://hera.ugr.es/tesisugr/17515324.pdf>.
- Nord, C. (2014). *Η Μετάφραση ως στοχευμένη δραστηριότητα: Εισαγωγή στις λειτουργικές προσεγγίσεις* (Σ. Π. Γραμμενίδης & Δ. Λάμπρου, μτφρ.). Δίαυλος, Αθήνα.
- O'Brien, S. (2012). Translation and human-computer interaction στο *Translation Spaces*, 1 (1), σ. 101-122.
- Παριανού, Α. (2004). Διαπολιτισμική Ειδική Επικοινωνία στο *Επιστημονική Επετηρίδα 1999-2003*. Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Κέρκυρα, σ. 299-424.

- Parianou, A. (2016). *Risikokommunikation und Übersetzen – Das Beispiel der Instruktionstexte*. Diavlos Publishing Co., Athen.
- Pym, A. (2001). Translation and International Institutions: Explaining the Diversity Paradox στο συνέδριο "Language Study in Europe at the Turn of the Millennium", *Societas Linguistica Europaea*, Katholieke Universiteit Leuven, σ. 1-10.
- Pym, A. (2010). Website Localisation, στο Kirsten Malmkjær & Kevin Windle (eds.). *The Oxford Handbook of Translation Studies*. Oxford: Oxford University Press, σ. 410-424.
- Pym, A. (2011). What Technology Does to Translation στο *The International Journal for Translation & Interpreting Research* 3[1], σ. 1-9. Αντλήθηκε στις 29 Ιουνίου 2019 από <http://trans-int.org/index.php/transint/article/viewFile/121/81>.
- Ritzer, George (2010). *The McDonalidization of Society*. Thousand Oaks, California: Sage.
- Reiss, K. & Vermeer, H. J. (1984). *Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie*. Niemeyer: Tübingen.
- Schäffner, Christina (ed.) (2000). *Translation in the Global Village*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Schmitt, P. A. (1999). *Translation und Technik*. Tübingen: Stauffenburg.
- Singh, Nitish & Pereira, Arun (2005). *The Culturally Customized Website: Customizing Websites for the Global Marketplace*. Burlington: Elsevier Butterworth-Heinemann.
- Yunker, John (2002). *Beyond Borders: Web Globalisation Strategies*. Indiana: New Riders.

Διαδικτυακές πηγές

1. Ιστοσελίδα της Σχολής Επιστήμης της Μετάφρασης, Γλωσσολογίας και Πολιτισμολογίας (Fachbereich Translations-, Sprach- und Kulturwissenschaft) του Πανεπιστημίου του Μάιντζ (Johannes Gutenberg-Universität Mainz): <https://fb06.uni-mainz.de/>. Αντλήθηκε στις 29 Ιουνίου 2019.
2. Ιστοσελίδα του ελληνογερμανικού και γερμανοελληνικού λεξικού PONS: <https://el.pons.com/>. Αντλήθηκε στις 29 Ιουνίου 2019.
3. Ιστοσελίδα του συστήματος βάσεων δεδομένων ορολογίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης IATE: <https://iate.europa.eu/home>. Αντλήθηκε στις 29 Ιουνίου 2019.
4. Ιστοσελίδα του Τμήματος Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ: (στα Γερμανικά): <http://de.gs.uoa.gr/>. Αντλήθηκε στις 29 Ιουνίου 2019.
5. Ιστοσελίδα του Τμήματος Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΑΠΘ: (στα Γερμανικά): <http://www.del.auth.gr/de/>. Αντλήθηκε στις 29 Ιουνίου 2019.
6. Ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου KOBLENZ-LANDAU: <https://www.uni-koblenz-landau.de/de/landau/fb6>. Αντλήθηκε στις 29 Ιουνίου 2019.
7. Πληροφορίες περί IATE από την ιστοσελίδα του εθνικού δικτύου δημόσιας διοίκησης ΣΥΖΕΥΞΙΣ: <http://www.syzefxis.gov.gr/node/133>. Αντλήθηκε στις 29 Ιουνίου 2019.
8. Πληροφορίες περί ΕΤΕΠ από την ιστοσελίδα του ΕΚΠΑ: https://www.uoa.gr/to_panepistimio/anthropino_dynamiko/etep/

9. Πληροφορίες περί συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου από την ιστοσελίδα του Ινστιτούτου Εργασίας Γ.Σ.Ε.Ε.: <https://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2017/03/sumvaseis-orismenou-xronou1.pdf>. Αντλήθηκε στις 29 Ιουνίου 2019.
10. ΤzBfG (Gesetz über Teilzeitarbeit und befristete Arbeitsverträge = νόμος περί της μερικής απασχολήσεως και της εργασίας ορισμένου χρόνου): <https://www.gesetze-im-internet.de/tzbfhg/BJNR196610000.html>. Αντλήθηκε στις 29 Ιουνίου 2019.
11. Πληροφορίες περί ΕΕΔΙΠ από την ιστοσελίδα του ΕΚΠΑ: <https://eedip.aegean.gr/>.
12. Πληροφορίες περί ΕΕΠ από την ιστοσελίδα του Συλλόγου Ειδικού και Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού του Πανεπιστημίου Αιγαίου: https://www.uoa.gr/to_ranepistimio/anthropino_dynamiko/eeep/. Αντλήθηκε στις 29 Ιουνίου 2019.
13. Γερμανική έκδοση της ιστοσελίδας του Τ.Ξ.Γ.Μ.Δ.: <http://dfiti.ionio.gr/de/>. Αντλήθηκε στις 29 Ιουνίου 2019.
14. Πανελλήνια Ομοσπονδία Συλλόγων ΕΕΔΙΠ: <https://www.poseedip.tuc.gr/el/nomoi-pd-egkykliai/egkykliai/>. Αντλήθηκε στις 29 Ιουνίου 2019.

Ελένη Αδάμ

Ιόνιο Πανεπιστήμιο,
Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας (ΤΞΓΜΔ)
Ηλ-ταχ.: adameleni97@gmail.com

Βικτώρια Βαλασαμή

Ιόνιο Πανεπιστήμιο,
Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας (ΤΞΓΜΔ)
Ηλ-ταχ.: victoriavalsamis@yahoo.de

Χρήστος Γιαννούτσος

Ιόνιο Πανεπιστήμιο,
Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας (ΤΞΓΜΔ)
Ηλ-ταχ.: gjachr1997@gmail.com,

Δημήτριος Μπουμπάρης

Ιόνιο Πανεπιστήμιο,
Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας (ΤΞΓΜΔ)
Ηλ-ταχ.: dimi.boump.tris@gmail.com